

Národní pedagogický institut ČR
Senovážné náměstí 25, 110 00 Praha 1

Olympiáda v českém jazyce 46. ročník, 2019/2020

Okresní kolo – řešení – II. kategorie

1. Příklad řešení:

Firmy o přeškolené zaměstnance nestojí:

- i) firmy nestojí o zaměstnance, kteří změnili svůj obor;
- ii) firmy nestojí o příliš školené zaměstnance

Bodování:

Za podtržení vhodného slova – 1 bod;

za vysvětlení obou možných významů – 2 body; za vysvětlení jednoho možného významu – 1 bod.

Celkem tedy za tuto část maximálně 3 body.

2. Příklad řešení:

a)

Výpustka (elipsa): *v sedmnácti (letech)*

Nadbytečné (redundantní) vyjádření: *tancovala tance*

b)

Zesílení významu: *hrozná snobárna, vůbec neumím tančit*

Zeslabení významu: *úplně nechápu, moc si nepamatuju*

Zneurčitění významu: *asi se zeptám, něco jako taneční*

c)

cukárna – lékárna – železárna – hvězdárna (podstatná jména konkrétní, označují obecně místo)

lumpárna – snobárna – šaškárna (podstatná jména abstraktní, označují negativně hodnocené jevy, chování)

Bodování:

a) Za každý uvedený příklad – 1 bod, maximálně tedy 2 body.

b) Za každý náležitý příklad (jazykový prostředek + slovo či slova, jejichž význam je jím zasažen) – 1 bod, maximálně tedy 6 bodů.

c) Za správné rozdělení všech slov do dvou skupin – 1 bod, za vhodnou charakteristiku významu u každé ze skupin – 1 bod, maximálně tedy 3 body.

Celkem tedy za tuto část maximálně 11 bodů.

3. Tatáž/Táž pohádka

Byl jednou jeden král a jmenoval se **Tentýž/Týž** Jejednokolikátý. V jeho království se dělo pořád **totéž**: žili tam stále **tíž/titíž** lidé, dělali **tytéž** věci, jedli **táž/tatáž** jídla a zapíjeli je **týmiž** nápoji, báli se **týchž** strašidel a pro radu si chodili k **téže** čarodějnici. Každý den začínali **touž/toutěž** snídání a končili **týmž/tímtěž** povídáním u večere. Celý tamější život se točil neustále v **tomtéž/témž/témže** kruhu a zdánlivě mu vůbec nic nechybělo. A přesto stále přibývalo nespokojenců, kteří pošilhávali po okolních královstvích a záviděli jim **touž/tutéž** věc: to, co tam označovali nezvyklými slovy *změna* nebo *pokrok*.

Bodování:

Za 13–12 správných tvarů – 5 bodů;

za 11–10 správných tvarů – 4 body;

za 9–8 správných tvarů – 3 body;

za 7–6 správných tvarů – 2 body;

za 5–4 správné tvary – 1 bod;

za méně – 0 bodů.

Celkem tedy za tuto část maximálně 5 bodů.

4. Příklad řešení:

a) *receptář, glosář, snář, skicář* (uznávejte i: *seminář, webinář*)

b) Slovo připomíná slovo odvozené příponou, ale není, protože při jeho tvoření nebyl použit celý kořen základového slova, tj. *tradic-*, nýbrž jen jeho část.

Poznámka: Nevyžadujte: Pravděpodobně jde o blend (slovotvornou kontaminaci), který vznikl překrytím částí dvou slov, z nichž první je *tradice*.

c) *tradicář*

d) *tradičník* (jako *úkolník, zpěvník*), *tradicovník* (jako *rýmovník, úkolovník, vzkazovník*), *tradicák/tradičák* (nespisovné jako *cancák* – uvedení existujících slov nevyžadujte)

Bodování:

a) za 2 vhodná slova – 2 body;

b) za relevantní argument – 1 bod;

c) za vhodně utvořené slovo – 1 bod;

d) za dvě vhodně utvořená slova – 2 body, za jedno vhodně utvořené slovo – 1 bod.

Celkem tedy maximálně 6 bodů.

5. Příklad řešení:

a) *Sem tam si koupím klobásu, jinak se ale snažím jíst zdravě.* – příslovečné určení času

Štěně samou radostí běhalo sem tam. – příslovečné určení místa

b) *více méně: Váš předpoklad je více méně správný.* – příslovečné určení způsobu/míry*

kudy kam: Anna zahlédla neznámého muže, jak se zmateně rozhlíží, protože neví kudy kam. – předmět

horem dolem: Voda se valila horem dolem. – příslovečné určení místa

*Poznámka: Stačí jedna z možností uvedených před lomítkem nebo za lomítkem.

c) *volky nevolky, křížem krážem, lážo plážo, šuma fuk, hogo fogo, pel mel*

Bodování:

a) Za uvedení 2 vět a za 2 správná určení – 2 body; za uvedení 1 věty a za správné určení – 1 bod;

b) za uvedení vhodného spojení a jeho užití ve větě – 1 bod;

za správné určení větného členu – 1 bod;

c) za uvedení vhodného spojení – 1 bod.

Celkem tedy za tuto část maximálně 5 bodů.

Celkem tedy za jazykovou část maximálně 30 bodů.

Slohový úkol

Hodnoťte:

A) slohovou úroveň textu, zejména:

- dodržení tématu a formy, je-li stanovena
- nápaditost a originalitu zpracování
- celkovou výstavbu a členění textu, jeho plynulost a návaznost
- vhodný výběr jazykových prostředků přiměřeně ke stylu textu – posuzujte celkový výběr prostředků lexikálních, tvaroslovných a syntaktických, funkčnost volby spisovných a nespisovných prostředků
- větnou stavbu přiměřenou stylu textu

B) jazykovou a pravopisnou správnost projevu, zejména:

- pravopisnou správnost včetně dodržování pravidel interpunkce
- znalost kodifikace ve všech jazykových plánech – v hláskoslovném, morfologickém, lexikálním i syntaktickém plánu

Bodování části A): 0–10 bodů.

Bodování části B): 0–10 bodů.

Celkem tedy maximálně 20 bodů. Využijte celého bodového rozpětí.